

HALK SAĞLIĞI HAFTASI

(3-9 EYLÜL)

“AFET VE OLAĞANDIŞI DURUMLARDA ÇEVRE SAĞLIĞI HİZMETLERİ”

Bulaşıcı Hastalıkları Önlemek ve Salgın Riskini Azaltmak İçin Afet ve Olağandışı Durumlarda Çevre Sağlığı Olarak Sahadayız

Ülkemizde her yıl halk sağlığının ve koruyucu sağlık hizmetlerinin önemini vurgulamak ve yürütülen çalışmalarını daha görünür kılmak amacıyla 3-9 Eylül tarihleri ‘Halk Sağlığı Haftası’ olarak kutlanmaktadır. Halk Sağlığı Haftasının 2021 yılı teması “Afet ve Olağandışı Durumlarda Çevre Sağlığı Hizmetleri” olarak belirlenmiştir.

“Çevre Sağlığı”, hızla artan dünya nüfusu, hızlı kentleşme ve endüstrileşme, kaynakların kontrolsüz bir şekilde kullanılması ve tüm bu süreçler sonucunda ortaya çıkan zararlı etkenlerin belirlenmesi, tüm canlıların sağlığını kontrol etmek ve bu zararlı bileşiklerin en aza indirilmesi amacıyla gerekli önlemlerin alınmasını hedefleyen bir bilim dalıdır. Afetlerde toplum sağlığını etkileyebilecek zararlı etkenlerin belirlenmesi, çevresel koşulların kontrol altına alınarak, başta salgınlar olmak üzere, pek çok sağlık risklerinin ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Afetlerde ve diğer dönemlerde verilen çevre sağlığı hizmetleri arasında nitel farklılık yoktur. Ancak; afetlerden sonra, fizik ve sosyal çevrede var olan ekolojik denge bozulabilmekte, nüfus kitleleri halinde yer değiştirebilmekte, çevre ve sağlık bakım hizmetleri alt yapısı hasar görerek bu hizmetler kesintiye uğrayabilmekte, çevrede özel birtakım kirlenmeler oluşabilmekte ve tüm bunlar toplum yaşamını riske edebilmektedir. İklim değişikliğine bağlı olarak doğal afet sayısındaki artışlar, birçok çalışma tarafından ortaya konmuş bir gerçektir. Özellikle iklim değişikliğinden dolayı daha da kötüleşen, sıklığı ve şiddeti artan afetler, neden oldukları can kayıplarının yanında ekonomik, sosyal ve çevresel kayıpları da beraberinde getirmektedir.

Dünyada 1995-2015 yılları arasında iklim-hava kaynaklı doğal afetlerden nüfusun en fazla etkilendiği olaylar olarak bakıldığında sel afeti %56 ile birinci sırada, kuraklık %26 ile ikinci, fırtına %16 ile üçüncü ve aşırı sıcaklıklar %2 ile dördüncü sırada yer almaktadır.

Afet ve olağandışı durumlarda Bakanlığımızın çevre sağlığı hizmetlerinin yerinde, zamanında ve etkili bir şekilde yapılmasını sağlamanın yanı sıra, çevre sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için çevre sağlığını tehdit eden unsurları belirlemek, izlemek, denetlemek, çevre sağlığı etki değerlendirme çalışmalarına katılmak gibi önemli görev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Sağlık Bakanlığı yurdun en ücra köşelerine kadar ulaşan personeliyle vatandaşlarımıza sağlık hizmeti sunmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde çok farklı unvan ve meslek sınıfından oluşan profesyonel personel, ekip ruhu içerisinde hizmet vermektedir. Bu ekiplerden biri de yıllara dayanan saha tecrübeleri ve teknik donanımları ile çevre sağlığı ekiplerimizdir. Halk sağlığının korunması açısından afet ve olağandışı durumlarda görevlendirilmek üzere Çevre Sağlığı Afet Müdahale Prosedürünün uygulanması için yaklaşık 5 bin personel sahada hizmet vermektedir.

Bu kapsamda Çevre Sağlığı ekipleri; afet ve olağandışı durumlarda insan ve toplum sağlığını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen fiziksel, kimyasal, biyolojik, sosyal ve psikolojik etkenlerin belirlenmesi, tüketime sunulan içme-kullanma suyu kalitesinin belirlenmesi ve sağlıklı ve güvenli suya erişim için ilgili kurum ve kuruluşlar ile koordinasyonun sağlanması, insan ve çevre sağlığı açısından büyük önem arz eden altyapılara afetin etkisinin belirlenmesi, geçici barınma yerleri ve sosyal imkanların (yeterli ısınma, aydınlatma, havalandırma, kişisel hijyen için banyo/duş yerleri vb.) ihtiyaca cevap verecek nitelikte ve sayıda olması ile sağlıklı gıda temini hususlarında ilgili kurum/kuruluşlara görüş ve önerilerin bildirilmesi, hassas grupların durumunun değerlendirilmesi, sanayi tesislerinden kaynaklanabilecek risklerin belirlenmesi, mevcut mezar yerleri kullanılmayacak durumda ise yeni mezarlık yer seçiminin yapılması ile mezarların tesis ve inşası ve ölülerin defni için ilgili kurumlara görüş bildirilmesi gibi çalışmalarda sahada görev almaktadır. Ayrıca vektörel hastalıkları önlemek amacıyla vektör üreme yerlerinin tespit edilmesi haşere ve kemiricilerin kontrol altına alınması ve katı atıkların bertaraf edilmesi vb. çevre sağlığını ilgilendiren birçok konuda gereken kontrollerin yapılması ile bulaşıcı hastalıkları önlemek ve salgın riskini azaltmak için olay anından itibaren merkez ve taşra teşkilatı olarak olay yerine intikal edilmekte ve hızlı bir şekilde müdahale edilmektedir.

Deprem kuşağında yer alan ülkemizde meydana gelen depremlerle birlikte, iklim değişikliğinin etkileri ve buna paralel olarak insan kaynaklı çıkan yangınlar ve son dönemde yaşanan sel felaketleri ülkemizi bir dizi afet ve olağandışı durum ile karşı karşıya bırakmıştır. Halk sağlığının korunması açısından sel, yangın, deprem vb. afet ve olağandışı durumlarda toplu yaşam alanlarında karşılaşılabilecek bulaşıcı hastalıklar konusunda yapılacak müdahale ve bilgilendirmeler hayati önem taşımaktadır. Hedef; çevre sağlığı müdahaleleri ile hastalıkların ortaya çıkmasını engelleyerek yaşanması muhtemel kayıpların önüne geçmektir.

Son yıllarda ülkemizde yaşanan; Elazığ, Malatya ve İzmir depremleri, Rize, Sinop, Kastamonu ve Bartın sel felaketleri, Marmara Denizindeki müsilaj sorunu, orman yangınları gibi afet ve olağandışı durumlar kapsamında verilen çevre sağlığı hizmetlerinin önemini bir kez daha göstermiştir. Halk sağlığının korunması açısından büyük öneme sahip olan çevre sağlığı hizmetlerinin, toplumun ve çevrenin sağlığı açısından ertelenemez ve vazgeçilemez olarak değerlendirildiğinden bu kapsamda yapılacak çalışmalarda gereken hassasiyetin gösterilmesi büyük önem arz etmektedir.